

UDZIAŁ MARYI W DZIELE ODKUPIENIA. ASPEKT PASTORALNY

T r e ś ć: — I. Nauczanie o Matce Bożej. II. Kult i pobożność. III. Duszpasterstwo a formacja maryjna. — Zusammenfassung

Niewiele jest opracowań poświęconych duszpasterstwu maryjnemu. Najczęściej spotyka się opracowania, które można zaliczyć do dwóch grup dyscyplin teologicznych, a mianowicie historycznych i systematycznych (podstawowe, doktrynalne). W niniejszym opracowaniu zostanie przedstawiona płaszczyzna pastoralna, która należy do trzeciej grupy dyscyplin teologicznych zwanych praktycznymi (instrumentalno-wykonawczymi). Chodzi o uwrażliwienie duszpasterzy na problem udziału Maryi w dziele Odkupienia. Nauczanie tej prawdy ma wielki wpływ na kształtowanie kultu i pobożności maryjnej oraz formację maryjną wiernych. Katecheza i wychowanie religijne nie mogą ograniczać się tylko do podania informacji, ale muszą uczyć postawy chrześcijańskiej, odpowiedzialnego postępowania. Przede wszystkim trzeba uwzględnić żywy charakter chrześcijaństwa i prawd chrześcijańskich¹. Od czasu Soboru Watykańskiego II Kościół stoi wobec zadania rozwijania i pogłębiania duszpasterstwa maryjnego. Chodzi więc tutaj nie tylko o samą naukę wiary, ale także o życie z wiary, w tym wypadku o autentyczną duchowość maryjną w świetle Tradycji, a w szczególności o taką duchowość, do jakiej wzywa nas Sobór, gdyż poprawność kultu i pobożności maryjnej nie jest dziełem przypadku. Wymaga ona bardziej rzetelnej troski duszpasterskiej, opartej na solidnych i zdrowych podstawach teologicznych.

Wnioski i postulaty pastoralne zostały zamknięte w trzech zagadnieniach. Najpierw zostaną przedstawione propozycje dotyczące nauczania o Matce Bożej, której naturalną konsekwencją jest kult i pobożność maryjna oraz relacje jakie zachodzą między duszpasterstwem a formacją maryjną.

I. NAUCZANIE O MATCE BOŻEJ

Należy dążyć do upowszechniania znajomości prawd chrześcijańskich w świetle współczesnego nauczania Kościoła. Dotyczy to także nauczania o redempcyjnym

¹ Por. B. K o m i n e k. Kościół po Soborze. Paris 1969, s. 146.

udziale Maryi. Wymaga to niejednokrotnie osobistego wysiłku wniknięcia we współczesną teologię maryjną. Nauczanie o Maryi, a szczególnie o jej roli w misterium Odkupienia powinno mieć charakter chrystologiczny i eklezjalny z uwzględnieniem aspektu antropologicznego i pneumatologicznego. Duszpasterstwo Kościoła winno być służebne nie tylko wobec człowieka i dokonującego się w nim zbawczego procesu, ale również w stosunku do Chrystusa, który jest jedynym Pośrednikiem między Bogiem a ludźmi². Powyższe twierdzenie w najmniejszym stopniu nie podważa dotychczasowych uwag na temat szczególnej roli, jaką w realizacji Bożego planu zbawienia ma do spełnienia Maryja Panna. Jej wyjątkowe prerogatywy bowiem, uzasadniające kult maryjny, pobożność wiernych jeszcze wyraziściej ukazują nieodzowność i moc jedynego pośrednictwa Chrystusowego.

Zwrócenie uwagi na mariologiczne implikacje chrystologicznych fundamentów pastoralnego posługiwania ma jeszcze inne wartości. Uprzymiśnia bowiem potrzebę zabezpieczenia chrystocentryzmu kultu maryjnego. Na szczególną uwagę w duszpasterstwie zasługują dwie pobożne praktyki: Anioł Pański i Różaniec. Obydwie bowiem mają wyraźne znamię chrystologiczne. Anioł Pański skłania *do przypomnienia tajemnicy paschalnej, albowiem poznawszy Wcielenie Syna Bożego, prosimy, byśmy przez jego Mękę i krzyż zostali doprowadzeni do chwały zmartwychwstania*³. Różaniec natomiast w odpowiednim porządku rozważa główne wydarzenia zbawcze, które dokonały się w Chrystusie⁴.

Nauczanie o Maryi musi pozostawać w bliskim związku z elementem eklezjologicznym. Nie można bowiem nie zauważyć, że prawo budowania wspólnoty Kościoła ma swój historyczny początek i najdoskonalsze spełnienie w osobie Maryi. Każdy z nas bowiem, jeśli tylko naśladować będzie Maryję w Jej doskonałym zjednoczeniu ze Słowem Wcielonym, na swoją miarę będzie wywierał wpływ na wzrost Ciała Mistycznego. Maryja, jeśli jest prawdziwie czczona *przywołuje wiernych do Syna swego i do Jego ofiary*⁵.

Ważnym aspektem w redempcyjnej mariologii Jana Pawła II jest charakter antropologiczny. Występuje on wyraźnie w ukazywaniu obecności Maryi w misterium odkupienia. Najlepszym źródłem antropologicznego spojrzenia jest Ewangelia św. Jana⁶. Maryja jest wzorem czynnej miłości bliźniego, przede wszystkim przez wyjątkową wrażliwość na potrzeby ludzi, jak to uwidacznia scena w Kanie Galilejskiej, gdzie *zarysowuje się (...) troska Maryi o ludzi, w wychodzeniu im naprzeciw w szerokiej skali potrzeb i niedostatków*⁷. Niezwykłej aktualności nabiera więc stawanie się Maryi jako wzoru dla dzisiejszej kobiety z uwzględnieniem współczesnej sytuacji życiowej. Istnieje wiele płaszczyzn życia wspólnotowego,

² Por. A. S z a f r a Ń s k i. Chrystologiczny aspekt teologii pastoralnej. w: Chrystocentryzm w teologii. Lublin 1977, s. 81.

³ Adhortacja Apostolska Pawła VI o należyтым rozumieniu i kształtowaniu kultu Najświętszej Maryi Panny *Marialis Cultus*. AAS 66 (1974), 41.

⁴ Por. Tamże, 45.

⁵ LG 65; por. Encyklika o błogosławionej Maryi Dziewicy w życiu pielgrzymującego Kościoła Jana Pawła II *Redemptoris Mater*. Watykan 1987, 44.

⁶ Por. J 2,30; 12,7; 16,21; 19, 25—27.

⁷ *Redemptoris Mater* 21.

gdzie wzrasta docenianie kobiet na wielu odcinkach życia społeczności świeckiej oraz wspólnoty wiary. Dochodzimy do przekonania, że *wiele dziedzin życia i pracy lepiej powierzyć kobietom, tam gdzie potrzeba wielkiej cierpliwości, sumienności i wnikliwości, tak właściwych naturze kobiecej. Kobiety weszły w życie Kościoła*⁸. Poprzez rys antropologiczny w nauczaniu o Matce Bożej, chodzi o dowartościowanie i uświadomienie roli jaką ma do spełnienia kobieta, wpatrująca się we wzór Matki Jezusa Chrystusa. W świetle Maryi *Kościół widzi w kobiecie odbłaski piękna, które odzwierciedla najwznioślejsze uczucia, do jakich zdolne jest serce ludzkie; całkowitą ofiarę, moc która potrafi znieść największe cierpienia, bezgraniczną wierność, niestrudzoną aktywność, umiejętność łączenia wnikliwej intuicji ze słowem pociechy i zachęty*⁹. Te ludzkie cechy, które Maryja posiadała i nimi na co dzień żyła wskazują również kobiecie współczesnej, że kult Maryi pomaga w podnoszeniu jej godności kobiecej.

Czwartym aspektem jaki powinno się uwzględnić w redemcyjnym nauczaniu o Matce Bożej jest charakter pneumatologiczny. Danielou mówi, że *jeśli przez Ducha Świętego urzeczywistnia się wszelka świętość, to właśnie w Maryi rozlał ją Duch Święty od Wcielenia (...) aż do Pięćdziesiątnicy*¹⁰. Więzy jaki łączą 'osobowo' Maryję z Duchem Świętym wydają się być nade wszystko więzami przyjmowania, uległości w miłości. Jan Paweł II łączy szczególny dar łaski Ducha Świętego ze zdolnością bardzo bliskiego kontaktu z Bogiem. Duch Święty jest nam udzielany przez przeniknięte Jego Mocą uwielbione człowieczeństwo Chrystusa. Jednocząc się z misterium paschalnym, uobecnianym w pasterskim posługiwaniu słowa i sakramentu, wchodzimy w życiodajny kontakt nie tylko z Chrystusem, ale także i z Duchem Świętym, który wyposaża nas w moc, dzięki której jesteśmy zdolni kochać Boga i ludzi.

Mając powyższe na uwadze, w nauczaniu o Matce Bożej trzeba dążyć do podkreślenia roli Ducha Świętego, by coraz pełniej i głębiej uświadomić sobie uświęcającą rolę Ducha Świętego nie tylko w życiu Matki Bożej, ale i w życiu każdego człowieka. Troska o ożywiający działanie i rzeczywistą obecność Ducha Świętego, powinna być troską każdego duszpasterza.

Postulat trynitarnego i eklezjalnego nauczania o Matce Bożej musi odnaleźć swoje urzeczywistnienie w duszpasterskim działaniu Kościoła. Trynitarnie odnoszenie mariologii i kultu maryjnego jest niezmiernie ważne dla nadania im odpowiedniego miejsca i celowości. Równie ważnym elementem jest antropologiczny wymiar nauczania maryjnego, które wpływa na formację chrześcijańską człowieka. W dzisiejszej sytuacji człowieka, który czuje się niepewny i zagrożony, akcentowanie tego elementu wydaje się być nieodzowne ze względu na pozytywne ludzkie uczucia jakie wzbudza osoba Matki Jezusa Chrystusa.

⁸ S. W y s z y ń s k i. Współczesne prądy mariologiczne a potrzeby rodziny ludzkiej. w: W kierunku prawdy. Warszawa 1976, s. 81.

⁹ L. M e l o t t i. Maryja i jej misja macierzyńska. Kraków 1983, s. 57.

¹⁰ J. D a n i e l o u. Cyt. za L. M e l o t t i. j.w., s. 37.

II. KULT I POBOŻNOŚĆ

Pobożność maryjna czasów współczesnych obok kultu liturgicznego wyłoniła szereg nowych form czci i miłości, będących wyrazem z jednej strony potrzeb, a z drugiej umysłowości ludzi naszej epoki. Należą do niego różnego rodzaju wspólnoty, bractwa, stowarzyszenia, szkaplerze i instytuty zakładane w wielu krajach i zyskujące zasięg również międzynarodowy.

Analizując wypowiedzi Jana Pawła II odnośnie kultu Maryi w Kościele, pozostaje on mocno osadzony w świadectwach skryptyzystycznych nowotestamentalnych. Na tekstach biblijnych¹¹ Jan Paweł II osadza naukę dotyczącą kultu i roli Maryi w Kościele, aby uzyskać człowiekowi końca dwudziestego wieku, że wszystkie jego aspiracje są w jakiejś mierze zrealizowane w Maryi¹². Jej stosunek do każdego z nas ma charakter indywidualny. Maryja jest dla nas przykładem docierania do samego centrum wiary¹³.

Maryja żyje dla nas, dla Kościoła, dla Ludu Bożego. Jej całkowite zaangażowanie się w sprawę Syna przedłuża się w Kościele. *Powinniśmy czcić, wzywać, i naśladować Maryję* — mówi Paweł VI — *uświadamiając sobie, że im bardziej jest wywyższona tym bardziej jest bliska nam, gdyż każdy Jej przywilej został Jej udzielony ze względu na nasze odkupienie*¹⁴. Kościół powinien z jeszcze większą mocą wpatrywać się w Maryję, która uosabia to, czym on sam ma nadzieję i pragnie być chwalebny, nie mający skazy (...) święty i niepokalany¹⁵.

Poza kultem wyrażającym się w oficjalnych wypowiedziach Kościoła i jego przedstawicieli istnieje rozległa płaszczyzna religijności ludowej, w której znajdujemy pobożność maryjną. Aby móc pozytywnie ustosunkować się do pobożności maryjnej w jej wymiarze ludowym trzeba być na nią wrażliwym, dostrzegać jej wewnętrzne wymiary i niezaprzeczalne wartości, i być gotowym ją popierać. Religijność ludowa jest o wiele bardziej wrażliwa na osoby, na fakty przeżywane i uczucia, niż na sformułowania abstrakcyjne i idee ogólne. Bardziej się w niej dostrzega pobożność względem Maryi, aniżeli w i e l k i e p r a w d y w i a r y. Dla wielu ludzi np. takie słowa jak — Wcielenie, wiara, a nawet Słowo Boże, — to abstrakcja, podczas gdy Najświętsza Panna Maryja przyjmująca w Nazarecie z uczuciem radości i ufności zapowiedź narodzenia Jezusa, Syna Bożego — odbierana jest w sposób naturalny i ze zrozumieniem¹⁶. Nauczanie papieskie dostrzega istnienie problemu komunikacji w wierze. W swoich przemówieniach używa sformułowań, które będą zrozumiałe również przez ludzi o mniejszym lub małym wyrobieniu teologicznym¹⁷. By umieć po bratersku patrzeć na pobożność ludową i skutecznie ją popierać, duszpasterze muszą koniecznie kierować się

¹¹ Zob. Łk 1, 26—28; 1, 45.

¹² Adhorecja Apostolska Jana Pawła II o konsekracji zakonnej w świetle tajemnicy odkupienia *Redemptionis donum*. w: Jubileuszowy Rok Odkupienia. Watykan 1985, 17.

¹³ Por. *Redemptoris Mater* 6.

¹⁴ Paweł VI. cyt. za L. Melotti. j.w., s. 86.

¹⁵ Przemówienie Jana Pawła II do kardynałów. w: Jubileuszowy Rok Odkupienia. j.w., s. 36.

¹⁶ Por. Mały Słownik Maryjny. Warszawa 1987, s. 76.

¹⁷ Zob. Przemówienie Jana Pawła II. 4 stycznia 1984 r. *L'Osservatore Romano* 5 (1984), s. 19.

pokorą i prostotą serca. Ważne jest w tym miejscu stwierdzenie Soboru Watykańskiego II, że *prawdziwa pobożność pochodzi z prawdziwej wiary*¹⁸.

W bogactwie pobożności maryjnej konieczne są rozróżnienia i stałe nawroty do środka, wynikające z przeświadczenia, że pobożność maryjna ma głębokie korzenie i solidną podstawę teologiczną w Słowie Objawionym. Zarówno duchowość maryjna, jak i dopowiadająca jej pobożność, znajdują swoje przebogate źródło w historycznych doświadczeniach osób i wspólnot chrześcijańskich żyjących wśród różnych ludów i narodów na całym globie. Trzeba podkreślić, że także współcześnie nie brak nowych wyrazów tej duchowości i pobożności, czego wyrazem są liczne pielgrzymki do miejsc szczególnej obecności Matki Chrystusa i wzrastająca liczba ruchów maryjnych¹⁹. Czciiciel Maryi angażuje się w sprawy Kościoła, w przybliżaniu drugim zbawienia, w służbę ludziom. Osoba Maryi prowadzi do służby Chrystusowi w braciach. *Musimy coraz bardziej — uczy Jan Paweł II — uczyć się od Ciebie Maryjo, jak być Kościołem na przelocie stuleci*²⁰.

W duszpasterstwie, zwłaszcza w funkcji przepowiadania Słowa Bożego, używa się często stwierdzenia *przez Maryję do Chrystusa*. Wyraża ono istotę i rolę oraz ukierunkowuje cały kult i pobożność maryjną. Powinno to ostatecznie prowadzić do Chrystusa, jedynego Pośrednika pomiędzy Przedwiecznym Ojcem a ludzkością. Pobożność ludu chrześcijańskiego zawsze dostrzegała głęboką więź pomiędzy nabożeństwem do Matki Najświętszej a kultem Jezusa Chrystusa w Eucharystii. Jest to dostrzegalne w duchowości współczesnych ruchów młodzieżowych, w duszpasterstwie sanktuariów maryjnych. *Maryja prowadzi wiernych do Eucharystii*²¹. W słowach Chrystusa wypowiedzianych na Krzyżu *O t o s y n T w ó j* wyłania się maryjny wymiar życia uczniów Chrystusa, każdego chrześcijanina²². Poprzez powierzenie Maryi szczególnej pieczy nad swoimi uczniami, Chrystus niejako zdeterminował swoją ziemską Matkę do ustawicznej troski o pielgrzymujący Lud Boży.

III. DUSZPASTERSTWO A FORMACJA MARYJNA

Rozwój współczesnej mariologii ma za cel znalezienie kolejnych płaszczyzn obecności Maryi w dziele Chrystusa i Kościoła, a także przybliżenie postaci Matki Bożej chrześcijaninowi. Nie można bowiem mówić o formacji maryjnej wiernych bez uwzględnienia roli Maryi w dziele Odkupienia. Powinno się to dokonywać nie tylko poprzez indywidualne pogłębienie wiedzy i życia religijnego, ale również poprzez duszpasterzy, którzy z racji otrzymanego od Chrystusa mandatu pełnią obowiązki pasterzy. Zbawcza działalność Kościoła musi prowadzić do prawidłowej formacji maryjnej powierzonych swej opiece wiernych.

¹⁸ LG 67.

¹⁹ Por. *Redemptoris Mater* 48.

²⁰ Przemówienie Jana Pawła II. 1.01.1987 r. *L'Osservatore Romano* 8 (1987), s. 14.

²¹ *Redemptoris Mater* 44.

²² Por. Tamże 45.

Wydaje się, że najwłaściwszym gruntem dla takiej działalności są małe grupy religijne²³. Do ruchów typowo maryjnych bardziej znanych w Polsce należy zaliczyć: Milicję Niepokalanej, Legion Maryi, Ruch dzieło Maryi (Focolaryni). Należy również wspomnieć o innych grupach, które nie mając charakteru maryjnego odwołują się w swojej działalności do wzoru Maryi Matki Jezusa np. Ruch Światło-Życie, Apostolstwo fatimskie, Ruch Domowego Kościoła i wiele innych²⁴. Wielką rolę odgrywają wspólnoty o charakterze modlitewnym, które mają już swoje znaczące miejsce w pobożności maryjnej. Chodzi tutaj o Kółka Różańcowe, czcicieli Maryi Nieustającej Pomocy oraz Szkaplerza. Maryjny wieloraki zasięg działania poprzez osobistą wiarę i pobożność wiernych, tradycję rodzin chrześcijańskich, wspólnot parafialnych, czy misyjnych, instytutów zakonnych, poprzez moc sanktuariów przyniesie niewątpliwy owoc w codziennym życiu chrześcijańskim²⁵. Można jedynie postulować o zapał i troskę w asystowaniu wiernym przez duszpasterzy.

Duszpasterstwo mając na uwadze postępującą specjalizację w każdej dziedzinie musi również zwracać uwagę na pewną specyfikę formacji maryjnej. Wyrazem tego będzie podejmowanie kroków w kierunku odpowiedniego, osobistego przygotowania, niejako wyspecjalizowania się w duszpasterzowaniu wspólnot maryjnych. Chodzi nie tylko o bazowanie na tradycji maryjnej Polski, ale poruszaniu się po pewnym gruncie doktrynalnych podstaw, które w połączeniu z osobistą pobożnością maryjną będą niewątpliwie dobrym ziarnem. Urodzajnej gleby nie brakuje, oby tylko ziarno było odpowiednie pod względem jakości i ilości.

Dużą rolę w formacji maryjnej odgrywają sanktuaria, w których szczególnie naznaczona jest obecność Matki Bożej. Każde z nich ma swoją specyfikę, przesłanie i atmosferę. Rola jaką te miejsca odgrywają jest zróżnicowana i zależy od wielu czynników. Między innymi instytucjonalnych (zainteresowanie władz diecezjalnych, wypracowanie długofalowych realnych programów, aktywne popieranie inicjatyw, animowanie, przenoszenie form duszpasterstwa, które sprawdziły się w sanktuariach w innych miejscach Polski czy poza jej granicami, które biskupi i kapłani chętnie nawiedzają. Pobyt w sanktuarium musi być rzeczywistym spotkaniem ze świętością i wejściem w nią by znaleźć umocnienie swojej własnej wiary²⁶.

Sanktuarium bez odpowiedniego duszpasterstwa to zaprzepaszczonej możliwości oddziaływania na przebywających wiernych. Sanktuarium maryjne na co zwraca uwagę Jan Paweł II musi posiadać właściwe duszpasterstwo wynikające ze specyfiki miejsca oddziałujące pozytywnie na inne ośrodki duszpasterstwa. *Prawdopodobnie każdy z nas nosi w sercu wspomnienie sanktuarium maryjnego, z którym czuje się związany, które pozostawiło w jego życiu ślad łagodnego*

²³ Zob. Homilie Jana Pawła II. w: Jubileuszowy Rok Odkupienia. j.w., s. 198, 231, 357.

²⁴ Zob. W. N o w i c k i. Katolickie wspólnoty i ruchy religijne w Polsce współczesnej. *Ateneum Kapłańskie* 85 (1993), s. 89—118; M. C h m i c l e w s k i, J. J e z i e r s k i. Duchowość współczesnych zrzeczeń chrześcijańskich. w: *Teologia Duchowości Katolickiej*. (Red. W. S ł o m k a). Lublin 1993, s. 389—410.

²⁵ Por. *Redemptoris Mater* 28.

²⁶ Tamże.

*i stanowczego zarazem wezwania Matki Bożej: uczyni to, co ci powie mój Syn*²⁷. Ile możliwości kryje się w pielgrzymkach diecezjalnych i parafialnych organizowanych do różnych maryjnych sanktuariów rozsianych w Polsce i w Europie. Ile okazji do przepowiadania drzemie w pielgrzymkach do sanktuariów diecezjalnych, tych naszych lokalnych. Odczuwany jest zdecydowany brak bliższego i dalszego przygotowania do pielgrzymowania. Zbyt dużo miejsca poświęca się, składną ważnym elementom, zewnętrznym — autokar, posiłki, noclegi, opłaty. Należałoby chyba stworzyć na samym początku odpowiednią atmosferę wspólnego modlitwennego wyjazdu. Sanktuarium jako miejsce święte posiada dwa nurty oddziaływania: nauczania i kultu. Czynności kultowe są ważniejsze od czynności nauczania, ponieważ pielgrzymi przebywają zwykle krótko w miejscu pielgrzymkowym, bardziej chodzi im o przeżycie religijne i modlitwę niż o poszerzenie czy pogłębienie formacji religijnej. Stąd nawet kazania traktowane są przez nich nie jako środek informacji oraz inicjacji religijnej, lecz jako *forma zachęty, podtrzymania na duchu przed utratą nadziei*²⁸. Wydaje się więc słusznym przeniesienie nurtu nauczania i ewangelizacji na czas poprzedzający pielgrzymkę do sanktuarium maryjnego. Może po niedzielnym ogłoszeniu o planowym pielgrzymowaniu, jeszcze przed rozpoczęciem zapisów, należałoby w ciągu tygodnia wygłosić cykl homilii, które wprowadziłyby w atmosferę miejsca, do którego zamierzamy się udać. Wydaje się to potrzebne nawet w sytuacji pielgrzymowania do sanktuarium maryjnego, które jest w sąsiedniej parafii. Trzeba na nowo odczytywać w zmieniającej się, ostatnio dość szybko, sytuacji człowieka przesłanie jakie niesie sanktuarium jako miejsce święte, szczególnej obecności Boga przez pośrednictwo Maryi Bogarodzicy. Należy odszukiwać blask szczególnego oddziaływania na niespokojne wnętrze człowieka. Musi być sposobność, aby zastanowić się nad wypełnieniem wezwania Matki Bożej *uczyni to, co powie ci mój Syn*²⁹. Inspirujące pod tym względem mogą być spotkania uczestników pieszej pielgrzymki na Jasną Górę, które w wielu parafiach są organizowane. Jest to szeroko pojęta formacja maryjna, której głównym celem jest pogłębienie życia religijnego uczestników. W parafiach tych na ogół nie ma kłopotu z zorganizowaniem grupy, przyjęciem nowych członków i religijną atmosferą pielgrzymowania. W fazie przygotowawczej dokonuje się polaryzacja oczekiwań i zapotrzebowań osobistych. Jeżeli nie nastąpi to w okresie przygotowań, to etap ten przeniesie się na czas związany z pielgrzymowaniem i jest obojętnym, czy jest to piesze pielgrzymowanie, autokarowe czy rowerowe.

W formacji maryjnej należy nie zapominać o aspekcie miłości służebnej. Maryja nazwała siebie S ł u ż e b n i c ą P a ń s k ą. W Piśmie Świętym możemy odnaleźć tylko kilka zdań, które przedstawiają osobę Maryi. Wymownym przesłaniem jest codzienna, cicha, ukryta, niedostrzegalna przez innych praca, ze świadomością p e ł n i ł a s k i. Diakonia ze względu na służbę z miłości jest

²⁷ Przemówienie Jana Pawła II. 5.07.1987 r. w: Anioł Pański z papieżem Janem Pawłem II. T. 3. Watykan 1989, s. 225.

²⁸ W. P i w o w a r s k i. Eosiera do Gietrzwałdu. *Studia Warmińskie* 14 (1977), s. 160—161; t e n ż e. Znaczenie ośrodka pielgrzymkowego dla życia religijnego i kultury narodowej. w: Wspólnota miejscem tworzenia (Red. L. D y c z e w s k i). Niepokalanów 1992, s. 143—154.

²⁹ Por. Przemówienie Jana Pawła II. 5.07.1987. j.w.

darem pochodzącym od tego, który jest samą Miłością. Wymiar społeczny formacji maryjnej powinien znaleźć miejsce we współczesnym przepowiadaniu, jak również w założeniach wszelkiego typu wspólnot religijnych, *by przez to znak wspólnoty Kościoła zawsze ukazywał się wszystkim ludziom jako prawdziwe świadectwo miłości*³⁰. W istniejących już grupach, które są wrońnięte w prawie każdą wspólnotę parafialną, a które wyliczono już wyżej, należy nadawać również rys ożywiania doczesności duchem apostołskim.

Maryja na przestrzeni wieków działalności Kościoła była uosobieniem Matki Jezusa, która wokół siebie jednoczy, wszystkich ludzi wyznających wiarę w Chrystusa. Wyływało to z testamentu jaki na Golgocie wypowiedział Jezus Chrystus powierzając Jej macierzyńską troskę o powstający Kościół. Historia Kościoła ostatnich wieków zapisana została bolesnymi rozdziałami w łonie chrześcijaństwa, wbrew poleceniu Chrystusa *a b y b y l i j e d n o*. Zakwestionowano kult i pobożność jaką cieszyła się osoba Matki Bożej. Na tej płaszczyźnie pojawił się we współczesnej teologii maryjnej ważny element ekumeniczny duszpasterstwa maryjnego. Niech więc Maryja, Matka Bożego Syna jednoczy wszystkich wierzących w Chrystusa.

Sumując powyższe refleksje pastoralne, należy stwierdzić, iż duszpasterstwo musi być nacechowane rysem maryjnym. Nie może być tego elementu pozbawione, jeżeli ma być teologicznie poprawne i życiowo owocne. Współczesny duszpasterz chcąc sprostać swemu zadaniu, powinien najpierw sam mieć jasne pojęcie o istocie kultu maryjnego, wynikające z rzetelnej mariologii. Przewodząc wiernym, duszpasterz sam musi być im przewodnikiem i autentycznym czcicielem Maryi.

ANTEILNAHME MARIENS AM ERLÖSUNGWERK. IM PASTORALEN ASPEKT

ZUSAMMENFASSUNG

Die Marianische Seelsorge, ist vor allem die Lehre von der Gottesmutter, eine Verehrung und Marienfrömmigkeit und marianische Formation nicht nur der Gläubigen sondern auch der Seelsorger. In der Zeitgenössischen Mariologie ist es anthropologisches Ausmaß haben muß. Das Symptom der Vitalität der Verehrung und der Marienfrömmigkeit ist die steigende Zahl der Bewegungen und der Gemeinschaften, deren Basis marianische Geistigkeit ist. Man sollte nicht die verbreitete Marienfrömmigkeit vom Volkscharakter, in der ihr Innenausmaß und unbertreibbare Werte bemerken, vermindern. In der marianischen Formation scheinen die kleine religiösen Gruppen der entsprechnendste Grund der Einwirkung zu sein.

Um den Bedürfnissen des Augenblicks gewachsen zu sein, sollte man größere Aufmerksamkeit auf Vorbereitung der Seelsorger auf Unterstützung der Marienbewegung lenken. Man sollte richtig einschätzen und auf neue Weise die Rolle der Mariensanktuarien und der dorthin organisierten Pilgerfahrten jeder Art ablesen. Der echte Marien -- Verehrter ist dieser, der der eifrige Fürsprecher der Einheit im Leib der Kirche ist. Maria als *Zeichen der Einheit der Kirche* ist die Übersendung an immer wieder zerrissene Christi-Kirche.

³⁰ AA 17.